

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ryszard Witkowski

SSN Anna Dziergawka

w sprawie M. R.

skazanego z art. 209 § 1a k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 czerwca 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 16 listopada 2023 r., sygn. akt II K 707/21,

uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. rozstrzygnięcie o karze łącznej pozbawienia wolności zawarte w pkt 3 i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Anna Dziergawka

Paweł Kołodziejski

Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 16 listopada 2023 r., sygn. akt II K 707/21 uznał M. R. za winnego tego, że:

1. w okresie od 12 maja 2020 r. do 2 kwietnia 2021 r. w R., woj. [...] uchylał się od wykonywania ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości w ugodzie z dnia 26 listopada 2018 r. zatwierdzonej postanowieniem Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt III RC 531/18, powodując tym samym zaległość stanowiącą równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, działając przy tym na szkodę małoletnich uprawnionych córek O. R., J. R. reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego M. S., narażając tym samym ww. uprawnione małoletnie na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1a k.k., za które wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1);
2. w okresie od 15 lipca 2021 r. do 14 stycznia 2022 r. w R., woj. [...] uchylał się od wykonywania ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości w ugodzie z dnia 26 listopada 2018 r. zatwierdzonej postanowieniem Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt III RC 531/18, powodując tym samym zaległość stanowiącą równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, działając przy tym na szkodę małoletnich uprawnionych córek O. R., J. R. reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego M. S., narażając tym samym ww. uprawnione małoletnie na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1a k.k., za które wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 2).

Jednocześnie na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. połączył wyżej wymienione jednostkowe kary, orzekając w ich miejsce karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 3). Wyrok zawierał także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu (pkt 4).

Wyrok ten stał się prawomocny w dniu 24 listopada 2023 r., albowiem żadna ze stron nie wniosła apelacji (k. 227).

W dniu 15 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego, który wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie zaskarżył na korzyść skazanego w zakresie orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności. Prokurator Generalny ww. wyrokowi zarzucił *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku*

naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 86 § 1 k.k., polegające na orzeczeniu w pkt 3 części dyspozytywnej wyroku wobec M. R., w wyniku połączenia kar jednostkowych: 4 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej w pkt 1 oraz 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej w pkt 2, kary łącznej 8 miesięcy pozbawienia wolności, to jest w rozmiarze wyższym od sumy podlegających łączeniu kar jednostkowych”.

W świetle tak sformułowanego zarzutu Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Art. 86 § 1 k.k. określa granice w jakich orzeka się karę łączną. Zgodnie z jego aktualną treścią sąd wymierza karę łączną w przedziale powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Z kolei w brzmieniu obowiązującym do 23 czerwca 2020 r. przepis ten przewidywał, że dolną granicą kary łącznej była najsurowsza z kar orzeczonych. Maksymalną granicę niezmiennie wyznaczała zaś suma kar jednostkowych. Wymierzenie kary łącznej z niedochowaniem warunków określonych w art. 86 § 1 k.k., tj. poniżej lub powyżej określonych tam ram, stanowi rażące naruszenie prawa materialnego i zawsze ma, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., istotny wpływ na treść orzeczenia (zob. m.in. wyrok SN z dnia 9 listopada 2022 r., V KK 317/22, LEX nr 3518145), albowiem w takiej sytuacji skazany ponosi dolegliwość inną niż została przewidziana w ustawie, tj. zbyt łagodną albo zbyt surową (wyrok SN z dnia 13 października 2016 r., IV KK 176/16, LEX nr 2135817). Potwierdzenie w postępowaniu kasacyjnym, iż orzeczenie dotknięte jest tego rodzaju uchybieniem implikuje konieczność jego uchylenia.

Taka też sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Sąd Rejonowy w Rzeszowie za przypisane M. R. przestępstwa orzekł kary jednostkowe 4 miesięcy pozbawienia wolności i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Wobec tego, niezależnie od wyboru ustawy względniejszej (art. 4 § 1 k.k.), stosując art. 86 § 1 k.k. władny był orzec karę łączną w wymiarze nieprzekraczającym 7 miesięcy pozbawienia wolności.

Nie budzi zatem wątpliwości, że ustalając jej wysokość na 8 miesięcy pozbawienia wolności, rażąco naruszył przywołany wyżej przepis.

W świetle powyższego koniecznym stało się uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 16 listopada 2023 r., sygn. akt II K 707/21 w zaskarżonej części, tj. co do orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności (pkt 3) i w tym zakresie przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Rejonowy w Rzeszowie procedując powtórnie w części w jakiej nastąpiło przekazanie winien zadbać, aby rozstrzygnięcie zapadło zgodnie z wymogami prawa materialnego.

Anna Dziergawka Paweł Kołodziejski Ryszard Witkowski

[PGW]

[ms]